

โครงการพัฒนาตามพระราชดำริ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

เนื่องจากสมัยก่อนการเดินทางไปปฏิบัติงานโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน การเดินทางไม่สามารถทำได้ในวันเดียว เพราะมีระยะทางไกล และถนนหนทางทุรกันดาร คณะทำงานในขณะนั้น ซึ่งมี มจ.จักรพันธ์ เพ็ญศิริจักรพันธ์ องคมนตรี เป็นประธาน จึงมีความเห็นพ้องต้องกันว่า ควรจะมีสถานีกลางระหว่างส่วนกลางกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ใช้ในการพักเตรียมลำเลียงอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และกล้าไม้ เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติงานในโครงการพัฒนาตามพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนั้นในวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อดำเนินการจัดซื้อที่ดิน จำนวน ๖ ไร่ ๔๗ ตารางวา ต่อมา พลโท สิวา ปาณิกบุตร ได้ติดต่อขอซื้อที่ดิน เพิ่มอีก ๑๔ ไร่ ๘๑ ตารางวา ทำให้มีพื้นที่โครงการรวม ๒๐ ไร่ ๑ งาน ๒๘ ตารางวา เพื่อให้การดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ ได้ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานชื่อเป็น **ศูนย์อำนวยการโครงการพระราชดำริ** โดยมีกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ฯ จัดกำลังพลดูแลและประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ทางด้านการเกษตรเชิงบูรณาการ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และเปิดโอกาสให้ประชาชนในทุกกระดับได้รับความรู้ และเรียนรู้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต ซึ่งสามารถนำหลักการความรู้ไปปฏิบัติได้จริงอย่างมีความสุขและยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์น้ำไว้บริโภคในครัวเรือน
๒. เพื่อเป็นศูนย์กลางการอบรมสาธิต การเรียนรู้ ด้านการประมงให้แก่สมาชิกหมู่บ้าน
๓. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางด้านการเกษตรเชิงบูรณาการ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสทางด้านการผลิต ให้เกษตรกร ประชาชนทั่วไปมีรายได้ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
๔. เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์ฝึกอบรมที่ ถาวร สำหรับใช้อบรมทางด้านการเกษตรเชิงบูรณาการให้แก่เกษตรกร ประชาชน นักเรียน และนักศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ

เป้าหมาย

๑. ฝึกอบรมเกษตรกรด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๒๐	ราย
๒. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๒๐	ราย
๓. จุดเรียนรู้และสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑	แห่ง
- การสาธิตการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก	๑	บ่อ
- การสาธิตการเลี้ยงกบในกระชังบก	๑	กระชัง
๔. ติดตามและแนะนำเกษตรกร	๑๐	ครั้ง

โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านสวนกองแหะ “เกษตรวิชญา”

บ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

โครงการ "เกษตรวิชญา" เป็นโครงการในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์พื้นที่บ้านกองแหะ หมู่ที่ ๔ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เนื้อที่ ๑,๓๕๐ ไร่ ให้กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อใช้ในกิจการของทางราชการ อันก่อให้เกิดประโยชน์เป็นส่วนรวมต่อหน่วยราชการ สถานศึกษา และราษฎร เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ดำเนินการในลักษณะคลินิกเกษตรเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและเทคโนโลยีการเกษตรจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในรูปแบบของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชน เป็นศูนย์ฝึกอบรม และวิจัยพัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งเพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เกิดระบบนิเวศที่สมบูรณ์เป็นแหล่งผลิตอาหารธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

พระองค์เสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ไปยังบ้านกองแหะ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ ทรงมีพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน พัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้ได้แนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสมต่อการเกษตร ซึ่งการกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินได้มีการแบ่งพื้นที่ ๗๐ ไร่เป็นพื้นที่ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยววนเกษตรใช้ศึกษาธรรมชาติ ที่เหลือเป็นที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ พื้นที่ทรงงานและแปลงสาธิตเพื่อพัฒนาเกษตรแบบครบวงจร พระองค์ทรงพระราชทานนามศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรบ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ว่า “เกษตรวิชญา” หมายถึง “ปราชญ์แห่งการเกษตร” เมื่อวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๙

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
๒. เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรบนพื้นที่สูงและขยายผลสู่เกษตรกร
๓. เพื่อเป็นต้นแบบการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เกิดระบบนิเวศที่สมบูรณ์เป็นแหล่งผลิตอาหารธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

๑. ฝึกอบรมเกษตรกรด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๔๐	ราย
๒. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๔๐	ราย
- การเลี้ยงปลาในพืชน้ำ	๒๐	ราย
- การเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก	๒๐	ราย
๓. ติดตามและแนะนำเกษตรกร	๑๐	ครั้ง
๔. จุดเรียนรู้และสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑	แห่ง

โครงการพัฒนาพื้นที่อำเภอตอยเต่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านแม่บวนใต้ ตำบลโป่งทุ่ง อำเภอตอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร ณ บ้านแม่บวนเหนือ บ้านแม่บวนใต้ ตำบลโป่งทุ่ง อำเภอตอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๙ นายสุรพล สัตยารักษ์ นายอำเภอตอยเต่าในขณะนั้นได้กราบบังคมทูลถวายรายงานข้อมูลของพื้นที่อำเภอตอยเต่า และปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรที่ประสบภัยแล้งขาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตร รวมถึงการอุปโภคบริโภค ทำให้ผลผลิตด้านการเกษตรตกต่ำ ราษฎรจึงขอพระราชทานความช่วยเหลือในการจัดหาน้ำให้เพียงพอสำหรับเกษตร และขอพระราชทานอาชีพเสริมเพื่อช่วยให้มีงานทำ มีรายได้พอเลี้ยงครอบครัวและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้ดำเนินการพิจารณาแนวทางในการบรรเทาปัญหาให้แก่ราษฎร พบว่า มีเรื่องเกี่ยวกับกรมประมง จำนวน ๑ เรื่อง โดยนายทองดี ปัญญาสุข ประธานกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงปลาในบ่อดินขอความช่วยเหลือผ่านทางองคมนตรี เพื่อของบประมาณสนับสนุนกลุ่มผู้เลี้ยงปลาบ้านแม่บวนใต้ หมู่ ๑๐ ซึ่งในปี ๒๕๕๒ กรมประมง โดยสำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่ได้พิจารณาจัดทำโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาในบ่อดินตามคำร้องของราษฎร จำนวน ๔๐ ราย โดยมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงปลาในบ่อดิน พร้อมสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อเป็นการช่วยเหลือราษฎร

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมในโครงการมีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้น
- เกษตรกรสามารถผลิตอาหารสัตว์น้ำเองได้ โดยใช้วัตถุดิบภายในชุมชน
- เพื่อส่งเสริมและพัฒนาชีวิตแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

เป้าหมาย

๑. ฝึกอบรมเกษตรกรด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๔๐	ราย
๒. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๔๐	ราย
๓. ติดตามและแนะนำเกษตรกร	๑๐	ครั้ง

โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง

ตำบลบ้านสหกรณ์ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง เป็นโครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เริ่มดำเนินการเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๘ โดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทขอใช้พื้นที่บริเวณตำบลออนหลาย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จากกรมป่าไม้ จำนวน ๒๒,๒๙๖.๒๕ ไร่ และคัดเลือกเกษตรกรผู้ด้อยโอกาสในภาคเหนือ ได้แก่ อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอเมือง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพะเยา และจังหวัดแม่ฮ่องสอน เข้าร่วมโครงการฯ โดยสมาชิกได้รับการจัดสรรที่ดินเป็นที่อยู่อาศัยครอบครัวละ ๒,๐๐๐ ตารางวา และที่ดินสำหรับการเกษตรครอบครัวละ ๔ - ๗ ไร่ และได้มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จำกัด เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๔

ในปี ๒๕๔๐ กรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท สำนักงานพัฒนาที่ดิน กองพัฒนาที่เกษตรที่สูง และสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ได้เข้าไปสำรวจพื้นที่เพื่อจัดทำแปลงสาธิตการเกษตร จำนวน ๘๕ ไร่ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๕ ตำบลสหกรณ์ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนของประมง และสำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่ รับผิดชอบดำเนินงานในพื้นที่แปลงสาธิต ๘๕ ไร่ และพื้นที่โครงการฯ ใน ๘ หมู่บ้าน ครอบคลุมทั้งตำบลสหกรณ์ โดยมีหน้าที่บริหารจัดการแหล่งน้ำในโครงการ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก รวมถึงการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความรู้เรื่องการเลี้ยงปลาในบ่อดิน การเลี้ยงปลาในกระชัง และการตลาดแก่สมาชิกสหกรณ์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อให้แปลงสาธิต ๘๕ ไร่ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ สาธิตการเรียนรู้ด้านการประมงให้กับสมาชิกหมู่บ้านสหกรณ์ทั้ง โครงการ และบุคคลภายนอกที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้และนำความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง
๒. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาชีวิตแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

เป้าหมาย

๑. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๕๐	ราย
- การเลี้ยงปลากินพืชในบ่อดิน	๔๐	ราย
- การเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก	๑๐	ราย
๒. ติดตามและแนะนำเกษตรกร	๑๐	ครั้ง
๓. จุดเรียนรู้และสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑	แห่ง

โครงการพัฒนาการเกษตรลุ่มน้ำแม่ลอบ ตามพระราชดำริ อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ลอบ ตำบลนาเกียน อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการพัฒนาพื้นที่เฉพาะด้านการพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการ เป็นโครงการที่สืบเนื่องมาจากพระราชดำริ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งได้เสด็จพระราชดำเนินในพื้นที่ อมก๋อย ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ โปรดให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ลอบ อำเภอมก๋อย โดยทรงสนับสนุนเรื่องการก่อสร้างโรงเรียนขนาดเล็ก พร้อมอุปกรณ์การเรียน การสอน และครู ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เจ้าหญิงแอสทริก แห่งประเทศเบลเยียม ได้เสด็จมาเยือนประเทศไทย และในครั้งนั้นได้มีบริษัทแททรีเบล เอเชีย จำกัด และกลุ่ม Energy Assistance ได้ติดต่อขอจัดทำโครงการก่อสร้างฝาย เพื่อปันไฟฟ้าพลังน้ำถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งใช้งบประมาณก่อสร้าง ๑๓ ล้านบาท สามารถปั่นกระแสไฟฟ้าส่งไปใช้ใน ๖ หมู่บ้าน รวม ๒๑๔ ครัวเรือน โดยตั้งโรงไฟฟ้าอยู่ที่บ้านก้องป่อใต้ และเนื่องจากในพื้นที่ยังมีปัญหาด้านการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการพัฒนา พื้นที่ลุ่มน้ำแม่ลอบ โดยมีพระราชประสงค์เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติพื้นที่ต้นน้ำ หากไม่เร่งอนุรักษ์และฟื้นฟูจะส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่อื่นๆ ที่อาศัยลุ่มน้ำลอบในการดำรงชีวิต อีกทั้งจะเป็นต้นแบบของการพัฒนาเพื่อขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นๆในอำเภอมก๋อย

นอกจากปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ปัญหาด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ อาหารการกินก็เป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาการเกษตรพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ลอบขึ้น โดยมีหน่วยงานภายในสังกัด ได้แก่ กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร ฯลฯ ร่วมกันทำงานแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ในส่วนของกรมประมงโดยสำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดเชียงใหม่ ได้จัดทำกิจกรรมรองรับในการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ด้านการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ และสร้างแหล่งอาหารโปรตีนให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการไว้บริโภค

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยการคัดเลือกพันธุ์สัตว์น้ำที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และภูมิอากาศ
๒. เพื่อสร้างแหล่งอาหารโปรตีนจากสัตว์น้ำให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการ และบริเวณใกล้เคียง
๓. ราษฎรในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ และมีจิตสำนึกในการหวงแหนรักษาทรัพยากรด้านการประมง

เป้าหมาย

กิจกรรมเพิ่มผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำ ๒ แห่ง

๑. ปอกลางบ้าน ตั้งอยู่ที่ ม.๖ บ้านอูตุม ตำบลนาเกียน อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ มีขนาดพื้นที่ ๒ ไร่
๒. อ่างเก็บน้ำแม่จ้าง ตั้งอยู่ที่ ม.๖ บ้านอูตุม ตำบลนาเกียน อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ มีขนาดพื้นที่ ๒๐ ไร่

โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ลุ่มน้ำแม่หาด

ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๙ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จทอดพระเนตรและตรวจเยี่ยมราษฎรในเขตบ้านชีแบร หมู่ ๗ ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งราษฎรในเขตพื้นที่อำเภออมก๋อย มีสภาพยากจนและมีปัญหาการแผ้วถางป่าเป็นสำคัญ ซึ่งคณะผู้รับเสด็จฯ จึงเห็นควรถวายโครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” ลุ่มน้ำแม่หาด เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ดังกล่าว

โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน เป็นโครงการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในการขยายผลการให้ความช่วยเหลือชาวเขาที่อยู่ในพื้นที่สูงมาขยายผล เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือที่มากขึ้น โดยกรมประมงได้จัดแผนแม่บทการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการประมงในพื้นที่สูง เพื่อให้การทำงานเกิดความพร้อมและความรวดเร็ว

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพป่าต้นน้ำลำธารให้สามารถเกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน
๒. เพื่อพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ให้สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียงและสมดุลกับสิ่งแวดล้อม
๓. เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนมีเครือข่ายการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ภายใต้การสนับสนุนของรัฐและองค์กรในท้องถิ่น

ประโยชน์ที่จะได้รับ

๑. ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอ และมีรายได้จากการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม
๒. มีศูนย์กลางเครือข่ายการเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ชุมชน โดยมีความเชื่อมโยงกับองค์กรสถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓. ลดการบุกรุกทำลายป่าในพื้นที่เป้าหมาย

เป้าหมาย

๑. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๒๒	ราย
- การเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก	๒๐	ราย
- การเลี้ยงปลากินพืชในบ่อดิน	๒	ราย
๒. ติดตามและแนะนำเกษตรกร		
- ติดตามและแนะนำเกษตรกร	๑๐	ครั้ง

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

จากสถานการณ์ในปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๑ พบว่า พื้นที่ปลูกฝิ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีการปลูกฝิ่นซ้ำซากในพื้นที่ ๙ จังหวัด ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา แม่ฮ่องสอน ตาก และกำแพงเพชร ครอบคลุมพื้นที่ใน ๓๐ อำเภอ ๖๐ ตำบล ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกฝิ่นหนาแน่นมากกว่า ๕๐ ไร่ ในพื้นที่ ๗ อำเภอ ของ ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ตาก และแม่ฮ่องสอน

จากสถานการณ์ดังกล่าว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศ นอกจากนี้เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ปลูกฝิ่นเป็นเกษตรกรที่มีฐานะยากจน และอยู่ในถิ่นที่ห่างไกลทุรกันดาร หากปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้รับการแก้ไข อาจทำให้สถานการณ์การปลูกฝิ่นกลับคืนมาจนยากต่อการแก้ไข ประกอบกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นนโยบายที่สำคัญและเร่งด่วนประการหนึ่งของรัฐบาล ซึ่งมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศอย่างหนึ่ง คือ การมุ่งลดหรือขจัดพื้นที่การปลูกฝิ่นให้หมดไป

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้ประสานขอความร่วมมือจากมูลนิธิโครงการหลวง และสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง เพื่อดำเนินงานในพื้นที่ที่มีการปลูกฝิ่นซ้ำซาก โดยใช้การพัฒนาตามแนวทางของโครงการหลวงที่ดำเนินงานพัฒนาพื้นที่สูง โดยอาศัยฐานความรู้ที่เหมาะสม ควบคู่กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) จึงได้มีการจัดทำแผนแม่บทโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาการปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน ระยะเวลา ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙) โดยคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนโครงการหลวง (กปส.) ได้มีมติเห็นชอบในหลักการ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ และหม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี ได้อนุญาตให้แต่ละพื้นที่ใช้ชื่อ “โครงการขยายผลโครงการหลวง” ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยมีความร่วมมือระหว่างสำนักงาน ป.ป.ส. มูลนิธิโครงการหลวง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจังหวัดและอำเภอในพื้นที่

โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาการปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน ตั้งอยู่ในพื้นที่ ๑๐ แห่งในพื้นที่ ๓ จังหวัด ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขา รวม ๔ เผ่า จำนวน ๑๑๕ กลุ่มบ้าน จำนวน ๔,๐๓๐ ครัวเรือน ประชากร ๒๐,๕๕๘ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณหุบเขาและไหล่เขา

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕ ได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำคำขอตั้งงบประมาณประจำปี ๒๕๕๕ สำหรับการดำเนินโครงการ กรมประมงจึงได้จัดทำเสนอคำขอตั้งงบประมาณ และบรรจุโครงการดังกล่าว ภายใต้ความรับผิดชอบ

วัตถุประสงค์

- ๑ เพื่อเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยการคัดเลือกพันธุ์สัตว์น้ำที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และภูมิอากาศ
- ๒ เพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์น้ำไว้บริโภคในครัวเรือน และพัฒนาเป็นอาชีพเสริมให้แก่ราษฎร
- ๓ เพื่อสร้างแหล่งอาหารโปรตีนจากสัตว์น้ำให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการ และบริเวณใกล้เคียง
- ๔ ราษฎรในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ และมีจิตสำนึกในการหวงแหนรักษาทรัพยากรด้านการประมง

เป้าหมาย

๑. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๒๐ ราย

โครงการศูนย์เรียนรู้พัฒนาออมก้อยตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรอำเภอมก้อย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งราษฎรส่วนใหญ่ประมาณ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ เป็นชาวไทยภูเขา มีฐานะยากจน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียวไม่มีอาชีพเสริมอื่น ความขาดแคลนทั้งด้านอาหาร บริการสาธารณสุข การศึกษา รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จึงมีพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ในการสร้างนิสัย และพฤติกรรมที่เหมาะสม ทั้งทางด้านการเกษตร โภชนาการ สุขภาพ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ การฝึกทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายใบอนุญาตให้ใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอมก้อย พื้นที่ ๑,๙๐๕ ไร่ ในการจัดทำโครงการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาออมก้อยตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ขึ้น โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมบูรณาการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน กรมประมงจึงได้นำโครงการดังกล่าวบรรจุลงไว้ในแผนการดำเนินงานปกติและจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามเป้าหมายและกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์น้ำที่เหมาะสมกับศักยภาพของราษฎร และพัฒนาเป็นอาชีพเสริมให้แก่ราษฎร
๒. เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรบนพื้นที่สูง และใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาต่อไป
๓. เพื่อเพิ่มผลผลิตทรัพยากรสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ
๔. เพื่อสร้างแหล่งอาหารโปรตีนจากสัตว์น้ำให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการ และบริเวณใกล้เคียง
๕. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการศึกษา สาธิต และถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม

เป้าหมาย

๑. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๐	ราย
๒. เพิ่มผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำธรรมชาติ	๑	แห่ง
๓. จุดเรียนรู้และสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑	แห่ง
๔. ติดตามและแนะนำเกษตรกร	๕	ครั้ง

โครงการสนับสนุนด้านการประมงตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ความเป็นมาของโครงการ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ชนบทและท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลทั่วทุกภาคของประเทศไทย ทรงพบว่า มีราษฎรอีกเป็นจำนวนมากที่ยังอยู่ในภาวะยากลำบาก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้รับโอกาสในการศึกษาพัฒนาเท่าเทียมกันทุกคน ทำให้สนพระทัยและมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือราษฎรเหล่านั้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ พระองค์จึงทรงเริ่มงานพัฒนาของพระองค์เองด้วยการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร จัดตั้งโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีโอกาสได้รับความรู้และฝึกฝนตนเองสามารถพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ พร้อมทั้งจะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นแนวทางสู่ความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา ตามแนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงยึดเป็นแบบอย่างมาโดยตลอด

กรมประมง ในฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สนองงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันดำเนินกิจกรรมประมงโรงเรียนมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๔๖ กรมประมงได้จัดทำโครงการสนับสนุนด้านการประมง ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ภายใต้โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เพื่อดำเนินกิจกรรมประมงโรงเรียนและกิจกรรมฝึกอบรม ปัจจุบันได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙) ซึ่งสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ ๔ เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการอาชีพ โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านการประมงที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของโรงเรียน อบรมให้ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และด้านโภชนาการและสาธารณสุขการแปรรูปสัตว์น้ำแก่ครู และนักเรียนในโรงเรียน ตลอดจนติดตามและให้คำแนะนำทักษะด้านการจัดการการผลิตและการจัดการผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการในโรงเรียนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกิจกรรมด้านการประมงถือเป็นการผลิตอาหารจำพวกโปรตีนที่สำคัญกิจกรรมหนึ่ง ที่ทำให้เยาวชนมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง อีกทั้งยังเป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ และการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำให้แก่ เด็ก เยาวชน และราษฎรในชุมชน เพื่อสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ยังเป็นส่งเสริมให้เด็กหรือเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และยังเป็นการปลูกฝังให้เกิดความสามัคคีในชุมชนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารโปรตีนประเภทปลาให้แก่เด็กนักเรียนบริโภคเป็นอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และก่อให้เกิดรายได้จากการจำหน่ายสัตว์น้ำ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานด้าน การประมงภายในโรงเรียน
๒. เพื่อให้มีกองทุนหมุนเวียนได้จากการจำหน่ายผลผลิตสัตว์น้ำ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานด้านการประมงภายในโรงเรียน

๓. เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและประสบการณ์ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างถูกวิธี เข้าใจหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงอย่างถูกต้อง หลักการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการเกษตรแบบผสมผสาน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการผลิตอย่างยั่งยืน

๔. เพื่อให้เกิดการพัฒนารูปแบบด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

๕. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านการแปรรูปสัตว์น้ำ การถนอมอาหารและหลักโภชนาการสัตว์น้ำ รวมทั้งสร้างทัศนคติในการบริโภคที่ดี ถูกสุขลักษณะตามหลักโภชนาการที่ดี

๖. เพื่อให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้ และเป็นแหล่งวิทยากรของหมู่บ้านโดยฝึกอบรมครูให้มีความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาการประมง สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้ราษฎรในหมู่บ้านเกิดการขยายผลด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไปสู่ชุมชน มีอาชีพและมีรายได้เสริมไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

กิจกรรม

๑. กิจกรรมฝึกอบรม

๑.๑ อบรมให้ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน ๓๐ แห่ง จำนวน ๓๐๐ ราย

๑.๒ อบรมให้ความรู้ด้านโภชนาการและสาธิตการแปรรูปสัตว์น้ำ จำนวน ๔ แห่ง

๒ กิจกรรมประมงโรงเรียน จำนวน ๑๖๗ แห่ง

อำเภอ	สังกัดหน่วยงานการศึกษา				รวม
	ตชด.	กศน.	สพป.	สพม.	
กัลยาณิวัฒนา		๔			๔
เชียงดาว	๒				๒
ดอยหล่อ			๑		๑
ฝาง	๑				๑
พร้าว	๑				๑
แม่แจ่ม	๔	๓๖			๔๐
แม่แตง	๑				๑
แม่วาง			๑		๑
แม่เมาะ	๓				๓
เวียงแหง	๑				๑
สะเมิง			๑		๑
อมก๋อย	๓	๑๐๕	๑	๒	๑๑๑
รวม	๑๖	๑๔๕	๔	๒	๑๖๗